

Motion

av fru Signe Höjer m. fl. om åtgärder för åstadkommande av bostadshus för ensamma mödrar m. m.

Med stor tillfredsställelse notera vi fastighetsnämndens förslag till byggnadsverksamhet, innefattande stöd åt enskilda och kooperativa bostadsföretagare ävensom åtgärder för åstadkommande av ytterligare småstugor, egnahemsvillor, enfamiljsradhus och pensionärshem m. m., samt projektet om ytterligare bostadshus för barnrika familjer.

Vi vilja emellertid peka på ett speciellt behov av bostäder, som i dessa dagar synes oss icke mindre viktigt, nämligen bostäder för ensamstående mödrar — ogifta, änkor, frånskilda — med barn.

För ammande mödrar finnas i Stockholm och dess närmaste omgivningar åtskilliga hem anordnade antingen av staden eller av enskilda sammanslutningar eller stiftelser. Alla dessa mödrahem ha karaktären av självhushåll. De där intagna mödrarna få själva vårda sina barn och delta i hemmets hushållsgöromål men ha icke förvärvsarbete utanför anstalten.

För sådana ensamma mödrar, som måste försörja sig och sina barn med arbete utom hemmet, är det däremot ofta mycket svårt att erhålla lämpliga bostäder och att få barnets vård under moderns arbetstid tillfredsställande ordnad. Det finnes sålunda i staden endast två hem, som inrättats för att ge på en gång bostads- och barnkrubbemöjligheter åt sådana mödrar, nämligen stiftelsen Fredric Eens minne, Polhemsgatan 9, som har plats för 49 mödrar och lika många barn och föreningen Barnavärns mödrahem, Ingemarsgatan 12, med 15 platser.

Hur otillräckliga dessa hem äro i förhållande till behovet framgår av den stora konkurrensen om ledigblivna platser. Vid Eens minne har, sedan detta hem år 1935 öppnades, beständigt förefunnits en kö på 50—70 sökande, och detta fastän en mycket stor del av de mödrar, som förhåra sig om platser, underlåta att göra en formlig ansökan när de bli underrättade om den stora ansökningsfrekvensen. För åren 1935—1941 föreligger följande statistik: 109 icke beviljade ansökningar tillsammans med 81 för närvarande inneliggande ansökningar utgöra 190 ansökande, som ännu icke kunnat beredas plats. De mödrar, som lämnat stiftelsen på grund av att barnen uppnått åldersgränsen 7 år, utgöra 87. Tillsammans med de

på stiftelsen kvarboende 49 utgör denna siffra 136 mödrar, som beretts plats.

Vid 1940 års utgång stodo 8,400 barn enligt lagen om barn utom äktenskap under tillsyn av Stockholms stads barnavårdsnämnd. Av dessa vistades 3,414 hos modern, 106 hos fadern, 619 hos båda föräldrarna, 3,459 i fosterhem och 457 i barnhem. Dessa siffror giva med stort eftertryck vid handen, att antalet ogifta mödrar, som behöva bostäder för sig och sina barn, är mycket stort.

För att få en uppfattning om detta behovs nuvarande storleksordning har en utredning ägt rum inom barnavårdsnämndens barnavårdsmanavdelning beträffande ett antal barnavårdsmanaskap, som utvalts på sådant sätt, att de måste anses i olika avseenden representativa för hela den kategori av mödrar och barn, varom här är fråga.

Denna undersökning har omfattat sammanlagt 987 barn och deras mödrar eller något mer än $\frac{1}{9}$ av hela antalet barnavårdsmanaskap. Av handlingarna framgår, att 71 barn vårdas i barnhem eller annan anstalt, 405 i enskilda fosterhem och 405 hos modern. I 124 fall är modern gift med en annan man än barnets fader, och barnet har upptagits i moderns och styvfaders gemensamma familj. I 12 fall sammanbor modern med annan man än barnfadern och barnet vistas hos dem. 67 barn vistas hos modern i hennes föräldrahem. I 14 fall har modern hushållerskeplats och har barnet hos sig, medan modern i 188 fall hyr bostad för sig och barnet.

Barnens barnavårdsmän ha upplyst, att icke mindre än 48 av de sistnämnda mödrarna ha olämpliga bostadsförhållanden eller svårigheter ifråga om barnets vård under moderns arbetstid. Av dessa 48 mödrar ha 23 barn, som icke uppnått 7 års ålder. Att en moder antar en hushållerskeplats och för barnet med sig till denna, torde ofta icke vara så lämpligt för vare sig modern eller barnet. De 14 mödrar, som anlitat denna utväg, torde ej sällan vilja skaffa sig egen förhyrd bostad, om detta vore möjligt.

Barnavårdsmännen ha vidare upplyst, att enligt deras antagande 54 av de 476 mödrar, som lämnat barnen ifrån sig till fosterhem eller barnhem, skulle ha behållit barnen, om de kunnat få plats på Eens minne eller annan liknande anstalt.

Denna undersökning ger alltså vid handen, att för varje tusental mödrar med barn utom äktenskap i Stockholm finnes ett hitintills icke tillgodosett behov av åtminstone ett hundratal bostäder. För hela barnavårdsnämndens hithörande klientel skulle sålunda behovet kunna antagas utgöra icke mindre än cirka 900 bostäder.

I fråga om änkor och frånskilda kvinnor med barn föreligger för närvarande ingen statistik av sådan art som den nyss angivna. Även för sådana mödrar torde det emellertid vara uppenbart, att det förefinnes ett mycket stort behov av förbättrade bostadsförhållanden. Från mödrahjälpsnämndens verksamhet vitsordas detta behov.

För en kategori mödrar, nämligen för dem, som ha arbete inom restauranthandeln, torde på grund av arbetets karaktär av skiftarbete svårigheterna att behålla barnen hos sig vara särskilt stora. Dessa mödrar borde beredas bostadsmöjligheter och deras barn vårdmöjligheter även å tider av dagen, då en ordinär barnkrubba ej har öppet.

För den, som har kontakt med mödrahemmens klientel, är det en källa till bekymmer att konstatera, hur sambandet mellan moder och barn, som under amningen bevarats och stärkts, i alltför stort antal fall måste brytas på grund av svårigheterna för modern att under ett ofta lågt avlönat förvärvsarbete skaffa bostad åt sig och barnet.

Bostadshus av typen Eens minne torde av alla dessa skäl höra till de allmännyttiga institutioner, som staden borde uppföra i egen regi. De böra på grund av mödrarnas förvärvsarbete vara centralt belägna, alltså ej i stadens utkanter, men fördelade på olika distrikt.

Barnavårdsnämnden och fattigvårdsnämnden böra gemensamt, efter att ytterligare ha utrönt behovet i olika stadsdelar, framlägga förslag på lämpliga byggtomter eller äldre fastigheter, som kunna omändras. I varje fall borde staden under 1942 planera tre sådana bostadshus, vilket skulle innebära ett tillskott av cirka 150 lägenheter för mödrar med barn, eller vid pass en sjättedel av det beräknade behovet.

I detta sammanhang vilja vi även peka på behovet av ett närmare förlöpande samarbete mellan de sociala nämnderna och fastighetsnämnden när det gäller den byggnadsverksamhet, som rör de sociala nämndernas klientel, avvägandet av de olika sociala behoven samt planering av denna allmännyttiga byggnadsverksamhet på längre sikt. Detta torde måhända bäst kunna ske genom att tillsätta en särskild delegation med en tjänstemanna- och en lekmanrepresentant från vardera av de sociala nämnderna och fastighetsnämnden och en representant för statistiska kontoret.

Centraliseringskommittén kommer antagligen att i sitt förslag beröra denna fråga, men i avvaktan härpå borde ett preliminärt samarbete påbörjas. Ovan berörda stora sociala behov av bostadshus för mödrar utgör en av motive-ringarna till kravet på ett sådant samarbete.

Undertecknade hemställa alltså,

1) att stadsfullmäktige måtte uppdraga åt barnavårdsnämnden och fastighetsnämnden att gemensamt skyndsamt inkomma med förslag om ordnande i stadens regi av tre bostadshus för ensamstående mödrar av den typ, som representeras av Eens stiftelse med vardera omkring 50 platser; samt

2) att stadsfullmäktige måtte uppdraga åt stadskollegiet att framlägga förslag om ett organ för samarbete i ovan berörda sociala byggnadsfrågor mellan de sociala nämnderna och fastighetsnämnden

vare sig i form av en ovan skisserad delegation eller i någon annan form, som vid övervägande kan anses lämpligare.

Stockholm den 26 januari 1942.

Signe Höjer

Vera Söderström

Alice Jeansson

Gerda Höjer

Nanna Lundh-Eriksson

Thora Johansson

Ester Engzelius

Anna Johansson-Visborg

Birgit Hedström

Gulli Pauli

Ingeborg Herlitz

Elin Johansson

Hulda Lövgren

Anna Åkesson

Hedvig Boëthius

Agnes Hermanson

Lilly Johansson

Hildegard Ström

Eva Hökerberg

Gerda Bergstedt

Elisif Theél

Alma Ekdahl